

Nógv er sjálvsagt

Framsøgukvinna Javnaðarfloksins viðvíkjandi tingviðgerðini av álitinum um útbúgving og gransking, undrast á, at fólkaskúlin ikki er umboðaður í nevndini. Hetta heldur hon er orsøk til, at nógv av tilfarinum um undirvísing í álitinum, eru stórar og kendar sjálfvilligheitir. Viðvíkjandi gransking heldur hon, at eingin orsøk er til at uppfinna djúpa bordiskin fleiri ferðir. Neyðugt er at vita hví ein granskar og so satsa á tað, sum vit ikki fáa aðrastaðni

DAGFINN OLSEN

Katrin Dahl Jakobsen heldur so nógv sjálvsagt standa í álitinum frá útbúgvingarpolitikknevdini viðvíkjandi fólkaskúlanum, at tað beinleiðis er banalt og er tekin um, at fólkini í nevndini vita ikki, hvat hendur í skúlanum. Í røðu síni í lögtinginum visti Katrin Dahl Jakobsen eisini á, at 5 av 8 nevndarlimum koma úr umstígingini.

Katrin Dahl Jakobsen takkaði nú- og fyrrverandi landstýrismonnum fyri arbeiðið at orða komandi útbúgvingarpolitikk, tí hetta kann nýtast við ella uttan fullveldi.

Alt hevur skund

Hon hevur tó hug at fylast á, at landsstýrið áleggði nevndini at leggja upp fyri sjálfstýrisverktalanini og harvið broytti arbeiðssetningin. Eisini skuldi arbeiðið vera liðugt 10. mai 1999, fyri at koma við í Hvítubók og gjordist tíðarfreistin hjá nevndini tí knøpp.

Katrin Dahl Jakobsen viðmerkir, at tað tykist, sum alt, sum hevur samband við sjálfstýrisverktalanina hevur skund. Alt skal henda skjótt.

Hol í sjógvin

Katrin Dahl Jakobsen er

ikkí samd, tá sagt verður, at ábyrgdin fyri skúlaverkinum ikki gjordist okkara, fyrr enn í 1988, tá vit finga blokkir. Hon heldur ikki, at heildveitingin skuldi til, fyri at vilja og ætla við skúlaverkinum.

Hon visir á, at í 1962 hevði nýggja skúlógin við sær, at undirvísingarlíð-beining við fyrstu lesiætlanunum vóru gjørdar til føroysk viðurskipti. Sama ár kom nýggj lóg um Lærarskúlan. Seinni yvirtøku vit fyrisingina, so vit hava gjørt hol í sjógvin. Men hon hevur hug at spyrja, hvar trupulleikin er, tá nevndin ikki heldur, at vit hava dugað at funnið egnar loysnir, eftir at vit yvirtøku skúlaverkin.

Hon er samd við, at tey, sum virka innan fólkaskúlan hava kent avmarkingar. Skúlin hevur verið niðurlig. Hon heldur øll kunnu taka undir við til-mælunum um at halda fram við menningarvirksleikum.

Katrin Dahl Jakobsen heldur, at gott hevði verið at sæð hetta aftur á komandi figgarlóg, har upphæddin til roynd og menning er hin sama fram til ár 2002 og als ikki er at finna fyri mið-námsútbúgvingarnar.

Í hesum sambandi sigur Katrin Dahl Jakobsen, at t.d.

Fiskivinnuskúlin er lítið viðgjørdur í álitinum frá útbúgvingarpolitikknevdini. Hetta heldur hon er ov vánaligt. Hon saknar, at meira neyvt verður viðgjørt um viðurskiptini viðvíkjandi Fiskivinnuskúlanum, útbúgving, fiskivinnu og gransking. Hetta átti at verið knýtt at eini meira miðvisari ætlan.

Men hon leggur dent á, at nógv av námsfrøðiliga práttinum er sjálvsagt og slíkt, sum er í skúlanum í dag. Ein trupulleika í fólkaskúlanum í dag heldur hon vera teir næmingar, sum detta burtur ímillum og orka er ikki at geva teimum neyðugu hjálpina. Katrin Dahl Jakobsen heldur vera sera neyðugt at styrkja ser-námsfrøðiliga partin og at bota um viðurskiptini hjá teimum, ið starvast innan hetta øki. Hetta sæst ikki í álitinum og tað sigur hon undrar Javnaðarflokkinn.

Samstarv

Viðvíkjandi samstarvinum millum tey, sum eru um barnið, sigur Katrin Dahl Jakobsen, at samstarv er gott, tá miðað verður eftir einum máli. Men hon heldur ikki vera skilagott at finna nýggjar trupulleikar og lata teir veruliga liggja óloystar. Hon heldur samstarv vera gott, bert tað hev-

ur eitt endamáli.

Hon sigur, at Javnaðarflokkurin heldur vera av stórum týdningi at fáa nýggju fólkaskúlóginu at virka í síni heild. Hon er ikki samd við teimum, ið siga at skúlavegleiðaraskip-anin er farin at virkað.

Katrin Dahl Jakobsen visir á, at ein niðurligur fólkaskúli er góður gróðrabotnur fyri privatskúlar. Hon sigur, at Javnaðarflokkurin ræðist ikki privatskúlar, men at einki er vunnið við at fara í holt við nýggjar skipanir, meðan vanligi skúlin er niðurligur.

Gransking

Katrin Dahl Jakobsen visir á, at innan gransking eiga vit at velja. Føroyar vera ongantíð eitt stórt granskingarland. Tí er neyðugt at velja ta gransking, sum er gagnlig fyri okkara vinnu og okkara mentan. Vit kunnu njóta av, at gransking er altjóðagjörd. Hon heldur, at eingin orsøk er til at uppfinna djúpa bordiskin fleiri ferðir. Neyðugt er at vita hví ein granskar og so satsa á tað, sum vit ikki fáa aðrastaðni. Hon heldur tað vera rætt, tá ætlanin er at styrkja samfelagsgranskingina.

Gamlan flota

Katrin Dahl Jakobsen heldur tað er lögð, at vit við

Katrin Dahl Jakobsen, tingkvinna Javnaðarfloksins

100 ára royndum innan fiskiskap, bert hava ein fjóltáttáadan flota av antikkvitum, hóast hann kanska hevur stórt virði. Vit áttu at havt vitan og verið serfrøðingar. Men vitan hava vit ikki. Vit útbúgva ikki okkara fólk til tað, ið vinnan sigur seg vilja hava, men senda fólk á handilsskúlar.

Í Føroyum gjalda virki dyrt fyri at sleppa av við slóg. Í Noreg hava tey góða inntøku av hesum til bæði matvøru og heilivág. Katrin Dahl Jakobsen visir á, at í Noreg er fyri stuttum eitt virki bygt fyri 70 milliónir bert til at gagnnýta slóg. Tað, sum hjá okkum er burturkast.

Munurin

Katrin Dahl Jakobsen heldur, at munurin á fyrrverandi og núverandi landstýrismonnum, sambands- og tjóðveldismanninum, er, at annar vildi byggja víðari á fyrminirnar við ríkisfelagsskapinum og hin sær hetta sum eina forðing. Teir hava hvør sína hugsan um tað, ið teir seta í verk.

Tjóðveldismaðurin sær ongan trupulleika við at taka 1,3 milliard úr búskapinum og framvegis tryggja ungdominum útbúgving í útheimi.

Hon mælir til, at vit sleppa okkum úr „dunnu-hylljamentalitetinum“, sum ger okkum so serstøk, at einki ber til.

Nýtt prístal á veg

– Eg hevði ikki torað at brúki prístalið, sum tað sær út í lötuni, sigur stjórin á Hagstovu Føroya, Hermann Oskarson. Hagstovan arbeiðir í lötuni við at gera eitt nýtt prístal, sum kann samanberast við prístølina í londunum kring um okkum

SVEINUR TRÓNDARSON

– Vit almannakunngera prístali tí ein lögtingslóg sigur, at vit skulu gera tað, men tað kann ikki brúkast til nakað sum helst, sigur Hermann Oskarson, stjóri á Hagstovu Føroya, tá vit ringja og spyrja hann um gongdina í samfelagnum.

Fyrst í hesum mánaðinum kom Hagtíðindi á gøtuna við nógvum áhugaverdum tilfari.

Millum annað stendur at lesa um prístalið, og har sæst, at prístalið, sum í byrjanini av 1997 var 2,8 er hækkað til 4,5 triðja ársfjórðing í ár. Tá hevur tað enná verið heilt uppi á 6,2 prosentum í juli í ár.

– Tað nyttar einki at

trúgva upp á hasi tølina, tí tey eru ikki røtt. Tað er einki í vegin við at brúka príshækkningar bók fyri bók, men av tí at vektingin ikki er røtt, so ber ikki til at siga, at prístalið er hækkað so nógv, sigur Hermann Oskarson.

Samráðingarstrið

Tá Fíggjarmálastýrið og Starvsmannafelagið samráddust í vár, var ein av teimum heilt stóru samráðingarknútnum júst prístalið.

Tá endaði striðið við, at trý umboð fóru inn í avlöstu glassborgina á Argjum at rokna »rætta« prístalið.

Myndugleikarnir vilja eftir øllum at døma ikki enda aftur í hesum mældri-

num, tí nú hava teir heitt á Hagstovu Føroya um at bera so í bandi, at eitt nýtt samanberiligt prístal verður gjørt, og hetta arbeiðið er sambært Hermann Oskarsoni farið í gongd.

– Vit hava fingið eina áheitan um at gera eitt nýtt prístal, og tað arbeiðið eru vit farin undir, sigur Hermann.

Hann visir á, at tað nýggja prístalið verður gjørt á sama hátt, sum tað verður í grannalöndunum, og at tað tí fer at bera til at brúka »okkara nýggja« prístal at samanbera við.

– Tað verður gjørt á sama hátt, sum tað verður eitt nú í OECD og í ES, og tí fer tað at bera til at samanbera prísgongdina í Føroyum við

gongdina aðrastaðni. Tað ber ikki til við verandi prístali, sigur Hermann Oskarson.

Vektingin er heilt burturvíð

Trupulleikarnir við verandi prístali eru nógvir, og tí er tað beinleiðis villeiðandi at brúka prístalið, sum tað sær út nú.

– Vektingin av teimum ymsu vørubólkunum er heilt burturvíð, og onkrir bólkur, sum í grundini hava týðandi leiklut í dagliga lívinum eru als ikki við, sigur Herman Oskarson.

Hann visir á, at matvøurnar vera vektadar við góðum 42 prosentum í okkara prístali, meðan tær í grannalöndum okkara vera vektadar við minni enn 20 prosentum. At vektad merkir í grundini tað sama sum tað sum vit brúka í hesum føri, og tað merkir, at av eini føroyskari inntøku fara umleið 42 prosent til matvøru.

– Tað er ikki so í veruleikanum, men av tí at vektingin er sum hon er, spæla matvøurnar ein ov stóran týðning í útroknaði prístalinum enn tær eiga, sigur Hermann.

Fýra arbeiðsbólkar

Tað er kortini ikki hessini arbeiði at fara undir, at gera eitt nýtt prístal.

Arbeidsorkan á Hagstovu er avmarkað og tí fer nýggja prístalið við tí arbeiðsorku, sum er á skrivstovuni.

– Prístalsarbeiðið hevur ligið á láni, men nú er alt annað lagt til vikks, so at siga, fyri at fáa hetta frá hondini. Vit hava gjørt fýra arbeiðsbólkar sum samstarva um hetta og vit væntað, at vera lidnir í summar sum vit hava lovað, sigur Hermann Oskarson.

Tann fýra arbeiðsbólkarir eru byttir soleiðis at tann eini situr á Hagstovu, tann eini í Fíggjarmálastýrinum, ein í landsbankanum og tann seinasti á Toll og Skatt.

– Omanfyri er so settur ein stýribólkur, sum hevur eftirlit við tí sum fer fram, og í tí bólkinum eru fólk frá Hagstovu, sum hevur verktættarleiðsluna, frá arbeiðsmarknaðinum og fólk, sum fyrr hevur arbeitt við at gera prístal, sigur stjórin á Hagstovu, sum hevur fingið Petur Zachariassen og Bjarna Olsen at vera við

í arbeiðinum at gera nýtt prístal.

Hagstovan undirmannað

Sum sagt, so fer arbeiðið við nýggja prístalinum við meginpartinum av arbeiðsorkuni hjá Hagstovu, og tí spyrja vit, um tað merkir, at Hagstovan er undirmannað.

– Hyggja vit at hvussu nógvir akademikarar eru á hagstovunum í londunum kring okkum, so eru vit undirmannað. Í Grønlandi eru t.d. 18-20 fólk á Hagstovu, og sambært okkara metingum eiga vit at vera eini 15-20 fólk, sigur Hermann Oskarson, sum annars visir á, at umstøðurnar at arbeiða við hagtalstílfari í Føroyum eru góðar, av tí at skrásetingin er so góð.

– Tað skuldi gjørt tað munandi lættari hjá okkum at arbeitt við, men vit hava kortini brúk fyri akademikarunum, sigur Hermann.

Nú skal hetta ikki skiljast soleiðis, at tað er vandi fyri at annað hagtalstarbeiði kemur at líða undir at føroyingar skulu hava eitt nýtt prístal, tí tí er eingin vandi fyri.